

NYT NÄYTETÄÄN!

Hevostalouden ammattiosaamisen näytöt

Huttunen Arja

**Kehittämishankeraportti
04/2006**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Huttunen, Arja	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 18	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi NYT NÄYTETÄÄN! Hevostalouden ammattiosaamisen näytöt		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu,		
Työn ohjaaja(t) Lepänjuuri, Aini		
Toimeksiantaja(t) Ylä-Savon Ammattiopisto, luonnonvara-ala Hingunniemi		
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeessa kuvataan näyttöjen suunnitteluprosessia Ylä-Savon Ammattiopiston ratsastuksenohjaajien ammatilliseen koulutukseen Kiuruveden Hingunniemessä. Nuorten ammattiosaamisen näytöt otetaan käyttöön syksyllä 2006 alkavassa ammatillisessa koulutuksessa. Opettajat ja työelämä arvioivat opiskelijan ammatillista osaamista työssäoppimisen yhteydessä. Myös opiskelijan itsearviointi on arvioinnissa mukana.</p> <p>Näyttöjen suunnittelu toteutettiin opettajien tiimipalaverissa talvella 2006 hevostalouden opettajien kesken ja niihin käytettiin aikaa yhteisesti noin 20h. Arja Huttusen osa-alue oli näyttöosio ”Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov” ja tämän työn liitteenä on sen näyttösuunnitelma. Näyttömateriaaleista kehitettiin kolmen näytön kokonaisuus, joka jakaantuu kolmelle opiskeluvuodelle ja on mahdollinen toteuttaa koulun opetussuunnitelman mukaan.</p> <p>Työssä käsiteltiin ensin viitekehys ammatilliseen koulutukseen ratsastuksenohjaajilla ja työssäoppiminen. Sitten pohdittiin ammattiosaamisen näytöt osaksi koulutusta lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Apuna käytettiin kansallista näyttöaineistoa ja opetushallituksen ohjeita.</p>		
Avainsanat (asiasanat) ammattillinen peruskoulutus, nuorten ammattiosaamisen näyttö, arviointi, hevostalous		

Author(s) Huttunen, Arja	Type of Publication Development project report	
	Pages 18	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Vocational skills tests in horse economics in Ylä-Savon Ammattiopisto		
Degree Programme Vocational teacher education		
Tutor(s) Lepänjuuri, Aini		
Assigned by Ylä-Savon Ammattiopisto		
Abstract This development project contains information about the vocational skills test of students, studying the profession of a riding instructor in vocational training. The school involved is Ylä-Savon Ammattiopisto in the city of Kiuruvesi in Finland. The students are studying farming and horse economics and specialize in horse riding instructing. The vocational skills tests of the occupation will become a required standard in education, starting in the fall of 2006. Teachers and the daily life on the job, assess the students, while they are learning the occupation, with lots of on-the-job training. Self-assessment of the student is also required and included in the final assessment. The teachers of Ylä-Savon Ammattiopisto made this development work in winter of 2006. Arja Huttunen made the third test "riding instructing" which is included to this work. It's Showtime!		
Keywords Vocational skills test, vocational training, assessment, horse economics		
Miscellaneous		

1. Johdanto.....	1
2. Alan kuvaus ja arvoperustaa.....	2
2.1 Hevostalouden koulutusohjelma	2
2.2 Ylä-Savon Ammattiopiston koulutustarjonta.....	2
3. Työssäoppiminen ammatillisessa koulutuksessa	3
3.1 Työelämälähtöisyys ammatillisessa koulutuksessa.....	4
3.2 Työssäoppiminen Ylä-Savon Ammattiopistossa	5
4. Taustaa ammattiosaamisen näytöistä.....	6
4.1 Näyttötutkinnot.....	6
4.2 Ammattiosaamisen näytöt	6
5. Säädökset liittyen nuorten ammattiosaamisen näyttöihin.....	8
6. Näyttöjen organisointi ja toimielin.....	8
7. Opettaja, opetussuunnitelma ja näytöt	9
8. Keskeinen osaaminen näyttöjen arvioinnissa.....	10
9. Näyttöjen laadullinen arviointi.....	11
10. Opiskelijan itsearviointi	12
11. Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov –näyttö.....	13
12. Loppupäätelmät ammattiosaamisen näytöistä	16
LÄHTEET	17
LIITTEET 1 JA 2.....	18

1. Johdanto

Ratsastuksenohjaajan koulutusohjelman suorittaneen tulee osata hahmottaa hevostalous osana maataloutta ja muuta yhteiskuntaa. Opiskelijan tulee osata toimia joustavasti työelämässä asiakaspalvelutehtävissä opettaen alan harrastajia turvallisesti ratsastamaan.

Tässä työssä selvitetään ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotto ratsastuksenohjaajien koulutukseen Ylä-Savon Ammattiopiston luonnonvara-alan yksikössä Kiuruveden Hingunniemessä. Työssä käsitellään ensin viitekehystä koulutukseen, työssäoppimiseen ja ammattiosaamisen näyttöihin lakien ja asetusten kannalta syventäen keskeisimpiä käsitteitä aiheeseen liittyen. Sitten esitellään oppilaitoksen ratsastuksenohjaajien näyttösuunnitelmat kolmannelle näytöstä, jotka toimitellaan toivottavasti hyväksytyksi keuhällä 2006.

Aloitimme oppilaitoksessamme näyttösuunnittelutyön hevostalousopettajien kesken tammikuussa 2006. Olimme sitä ennen kouluttaneet näyttöjen suunnitteluun Päijänne-instituutin järjestämällä koulutuspäivillä 21.11.2005. Sieltä saimme tuhdin tietopaketin ja pohjatiedot näyttöjen suunnitteluun yleisellä tasolla.

Näyttöjen suunnitteluun käytettiin oppilaitoksella kolme iltapäivää ja yksi lauantapäivä, eli noin 20 tuntia. Erillisiä työelämän edustajia ei ollut oppilaitostasolla mukana näyttöjen suunnittelussa, mutta lähes kaikilla hevostalouden opettajillamme on tai on aiemmin ollut oma hevosalan yritys. Työssäoppimisen ohjaaminen on tullut kaikille tutuksi jo useamman vuoden ajalta, joten työelämälähtöisyys pyrittiin huomioimaan kaikessa suunnittelussa. Suunnittelu toteutui tiimityönä yhteisesti ja kokonaisuudet käytiin erikseen läpi opettajien opettamisosioiden mukaan. Minun suunnittelun vastuualueeni oli ratsastuksenohjaajien koulutuksen loppuvaiheeseen sijoittuva kolmas ja viimeinen näyttö "ratsastuksen ohjaaminen 30 ov" joka toteutetaan työssäoppimisjaksolla viimeisenä opiskeluvuotena.

Koulumme opettajien kesken päästiin yhdessä oppimaan mitä näytöt tarkoittavat ja yhteisöllisesti ne suunnittelemaan. Tämän kehittämishankkeen tekeminen työn ohella auttoi hyvin syventämään

perehtymistä näyttöjen liittymistä ammatilliseen koulutukseen ja työssäoppimiseen. Koko näyttöprosessi on saatettu valmisteluun hyvin nopeasti mikä mahdollistaa nykyajan sähköinen viestintänopeus.

2. Alan kuvaus ja arvoperustaa

2.1 Hevostalouden koulutusohjelma

Hevostalouden koulutusohjelmassa opiskelevan on osattava työkennellä erilaisilla talleilla ja erilaisten hevosten kanssa toimien niiden hoitajana. Hän ymmärtää hevostalouden merkityksen Suomessa ja ulkomailla ja pystyy sijoittamaan hevostalouden osaksi suomalaista maisemakulttuuria ja ymmärtää sen jatkumisen merkityksen osana kansallista kulttuuria. Hän osaa edistää hevostaloutta eettisesti, ekologisesti, esteettisesti ja eläinsuojelulliset asiat huomioon ottaen.

Ratsastusharrastus on kasvamassa ja harrastajakunnan rakenne muuttumassa. Yhä useampi ratsastuksen aloittaja ja harrastaja on aikuinen, ja vieläpä miespuolinen! Vielä vuosikymmen sitten harrastajakunta oli pääosin teini-ikäisiä tyttöjä. Aikuisharrastajien erilaiset odotukset asettavat ratsastuspalvelujen tuottajat uusien haasteiden eteen, niin harrastuspaikkojen kuin ratsastuksen opetuksen suhteen. Hevostaloudessa korostuu nykyään asiakaslähtöinen toiminta ja asiakaspalvelu, sekä kommunikointi asiakaspalvelutilanteissa. Alan työnäkymät ovat myös hyvin kansainvälisiä. Osaava kielitaitoinen opiskelija saa varmasti halutessaan paikan jostakin ulkomaisesta talliyrityksestä. Siksi koulutuksessa mahdollistetaan työssäoppiminen myös ulkomailla.

2.2 Ylä-Savon Ammattiopiston koulutustarjonta

Maatalousalan perustutkinnon hevostalouden koulutusohjelmassa on kaksi tutkintonimikettä Ylä-Savon Ammattiopistossa: Ratsastuksenohjaaja ja Hevostenhoitaja. Tutkinto muodostuu itsenäisistä opintokokonaisuuksista seuraavasti:

Yrittäminen maaseutu ympäristössä 20 ov
(maatalousalan perustutkinnon pakollinen osa)

Hevostalous 30 ov
(hevostalouden koulutusohjelman pakollinen osa)

Opiskelijan tulee lisäksi suorittaa 40 ov omien valintojen mukaan oppilaitoksen tarjoamista vaihtoehtoista:

Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov
(ratsastuksenohjaaja –tutkinnon pakollinen osa)

Valinnaiset osat 10 ov seuraavista:

- kengityksen perustaidot
- hevosen täysihoidopalvelut
- varusteiden valmistuksen ja korjauksen perusosaaminen

Hevostenhoitaja-tutkinto johon en tässä yhteydessä tarkemmin mene yksityiskohtiin työni kohdistuessa ratsastuksenohjaajien ammatiosaamisen näyttöihin.

Lisäksi Ylä-Savon Ammattiopisto tarjoaa ammatillista peruskoulutusta hyvin monella eri koulutuslallalla lisäsalmissa ja Kiuruvedellä. Opiskelijoita on ammatillisen peruskoulutuksen lisäksi myös aikuis-koulutuspuolella ja lyhytkursseilla.

3. Työssäoppiminen ammatillisessa koulutuksessa

Työssäoppimisesta puhutaan ja se ajatellaan usein uutena asiana vaikka käytäntö on tuttu historiasta vuosisatojen takaa esim. "oppi-poika" tai "kisälli" opetuksesta. Kasvatuksen yhteydessä tunnetuin asian esilletuoja ja kehittäjä on Dewey, jonka "learning by doing"-teoria on laajasti tunnettu. Työssäoppiminen pitäisikin nähdä laajasti pedagogisena menetelmänä, eikä vain työharjoitteluna, kuten sitä aikaisemmin nimitettiin. Kysymys on oppimisprosessista, joka avaa oppijalle ymmärryksen tekemiselleen ja näkemyksen kokonaisuudesta sekä valmiudet itsensä ja työnsä kehittämiseen. (Helakorpi, 2001)

Työssä ja ammatissa tarvittavien tietojen ja taitojen oppiminen ei tapahdu yksin muodollisen koulutuksen avulla vaan entistä enemmän opitaan työssä sitä samalla kehittäen. Asiantuntijuuden arvioinnissa ei yksin katsota mitä muodollista koulutusta on saanut vaan mitä osaa.

Institutionaalisen koulutuksen ongelmana on se, että tieto ja osaa-minen eivät käytännössä jäsenny oppikirjan mukaisesti vaan usein monen asian kombinaationa. "Kouluoppiminen" ei koskaan riitä tavoiteltaessa asiantuntijuutta. Uuden oppiminen ja itsensä jatkuva kehittäminen on jokaisen työntekijän vaatimus. Uutta tietoa syntyy entistä nopeammassa vauhdissa ja vaarana on ammatillinen jäl-keenjääminen. Asiantuntijan oppimisessa tapahtuu myös ns. hiljaisen tiedon oppimista. (Helakorpi, 2001)

Tämä on nuorten ammattiosaamisen näyttöissä huomioitava niin, että ymmärretään tutkinnon taso eikä lähdetä vielä tavoittelemaan asiantuntijuuden tasoa, joka on vaatimuksena vasta erikoisammatti-

tutkintotasolla. Nuoren oppimisprosessi huomioidaan ohjaamalla häntä näyttötilanteissa.

Pyrkimyksenä jatkossa on kuitenkin oppimaan oppiminen asiantuntijaksi mikäli prosessi onnistuu. Alussa ehkä vielä horjuva ammattidentiteetti sisäistyy vähitellen koulutuksen ja työssäoppimisen myötä.

3.1 Työelämälähtöisyys ammatillisessa koulutuksessa

Ammatillisen koulutuksen on muututtava yhä työelämälähtöisempään suuntaan tulevaisuudessa ja siihen osaltaan suuntavat ammattiosaamisen näytöt. Pääministeri Matti Vanhasen johdolla 2.11.2005 valtion, kuntien ja työelämän keskusjärjestöjen edustajat ovat allekirjoittaneet suosituksen, jolla vahvistetaan ammatillisen koulutuksen ja työelämän yhteistyötä, tavoitteena:

- parantaa ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta
- edistää tutkinnon suorittaneiden työllistymistä
- turvata mahdollisuudet korkeatasoisen ammattiosaamisen hankkimiseen
- turvata työpaikalla tapahtuvan oppimisen paikat nuorille
- varmistaa mahdollisuudet ammattiosaamisen näyttöihin
- vahvistaa ammattikoulutuksen vetovoimaa ja arvostusta (www.oph.fi)

Nämä pääkohdat selventävät hyvin työelämälähtöisyyden käsitettä, joka siis tarkoittaa koulutuksen vaikuttavuuden parantamista ja osaavien nuorten sijoittumista paremmin työelämään. Nuori saa tarkan kuvan siitä, mitä hänen valitsemansa ammattiala käytännön työtehtävien tasolla tarkoittaa. Samalla koko koulutus käännetään työelämälähtöisempään suuntaan, joten koko opetussuunnitelma saa uutta sisältöä ja näkökulma muuttuu tuoreemmaksi ja kokonaisvaltaisemmaksi sekä oppilaitoksilla, opettajilla, työnantajilla että opiskelijoillakin. Uskon myös että tämän prosessin myötä työelämä ja oppilas itse kokevat voivansa vaikuttaa omaan toimialaansa ja koulutukseen paremmin. Koulutus tulee siis lähemmäs käytännön tasoa.

Ammattitaitoa voidaan jäsentää monin eri tavoin. Ammatillisen peruskoulutuksen tulee antaa opiskelijalle laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osalla alueella. Ammattiosaamisen näytöissä on ydinosaamiseen kansallisessa näyttöaineistossa valittu arvioinnin kohteeksi seuraavat taidot:

- ongelman ratkaisutaidot
 - vuorovaikutus- ja viestintätaidot
 - yhteistyötaidot
 - oppimistaidot
 - eettiset ja esteettiset taidot
- (www.oph.fi)

Työelämän vaatimukset osaamiselle ovat nykyään kovat. Näitä taitoja ei voi opettaa sisältöjen kautta vaan opetusmenetelmien kautta siten että opiskellessaan opiskelijat joutuvat työskentelemään niin, että nämä mainitut kyvyt kehittyisivät.

Ratsastuksenohjaajan työ asiakaspalvelutehtävissä voi olla hyvin haasteellista johtuen esim. heitä vanhemmista asiakkaista, jotka ovat tottuneet saamaan ratsastuskoululta hyvää palvelua. Nuoren opiskelijan on pystyttävä ohjaamaan vaativiakin asiakkaita, jolloin työpaikkaohjaajan tuki on tilanteissa oltava riittävä.

Työssäoppimiseen liittyy kontekstuaalista ja kokemuksellista oppimista sekä "hiljaisen tiedon" kautta syntyvää toimintaa. Pelkässä oppilaitosopiskelussa jää monista eri syistä osa ammatillisista taidoista oppimatta. Todellinen toimintaympäristö asiakaslähtöisenä puuttuu samoin kuin työyhteisön inhimilliset toimijat. Työympäristössä on sekä kirjoitettuja että kirjoittamattomia ohjeita, määräyksiä ja normeja, joita toiminta itse tuottaa tai sen ulkopuolelta tuotetaan säätelämään toimintaa. (Engeström, 1995) Vielä laajemmin ajateltuna voisi todeta, että työssäoppimispaikassa löytyy lähes kaikki inhimillisen toiminnan elementit.

Riippuen tarkastelukulmasta, painotetaan toisinaan ihmisen (henkistä) toimintaa (oppimispsykologinen lähestyminen), ihmistä osana (sosiaalista)organisaatiota (sosiologinen lähestyminen), ihmistä tuottamassa taloudellista hyötyä (tekni- taloudellinen lähestyminen). Näitä kaikkia puolia ihminen oppii toimiessaan ja työssäoppiessaan. (Helakorpi, 2001)

Työssäoppimisen periaatteet määritellään lainsäädännössä ja tavoitteet opetussuunnitelmien perusteissa. Työssäoppimisjaksojen pituus ja jaksotus vaihtelevat tutkinnoittain. Opintojen alussa jaksot ovat lyhyitä ja pidempiä loppupuolella, jolloin ammatillisten tehtäväkoko- naisuuksien hallinnan oppiminen on mahdollista.

3.2 Työssäoppiminen Ylä-Savon Ammattiopistossa

Ylä-Savon Ammattiopistossa on lukuvuosi jaettu kuuteen jaksoon. Jaksotus on sama esim. alueen lukioissa, joten yhdistelmä- tutkintojen suorittaminen on vaivatonta. Työssäoppimisen jaksotuksessa otetaan huomioon tarjolla olevien paikkojen määrä ja ajankohdista

neuvotellaan yhdessä työnantajien kanssa. Tavoitteena on että samat laadukkaat ja tutut työssäoppimispaikat olisivat käytössä mahdollisimman tasaisesti läpi lukuvuoden. Liian lyhyitä työssäoppimiskaksoja tulee välttää pedagogisista ja organisatorisista syistä. Työssäoppimisen osuus kolmivuotisessa tutkinnossa on vähintään 20 ov. Tästä ensimmäisenä opiskeluvuotena 3 ov "orientoituminen työelämään" –jakso, sitten kesätyöjakso koulutilalla 4 ov, toisena ja kolmantena vuonna pidemmät jaksot työssäoppimispaikoissa. Vapaasti valittavissa opinnoissa voidaan harkita esimerkiksi "ammattitaidon syventäminen työssä" opintojakson suorittamista työssäoppien; jaksoson laajuus maksimissaan on 10 ov.

4. Taustaa ammattiosaamisen näytöistä

4.1 Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot olivat aikaisemmin vain aikuiskoulutuksessa käytetty joustava suoritustapa. Aikuisten näyttötutkinnoissa ammattitaito on osoitettavissa näytöillä riippumatta siitä, onko tutkinnon suorittaja hankkinut tietonsa ja taitonsa työssä, opiskelussa tai harrastuksissa. Tiedot ja taidot osoitetaan virallisesti hyväksytyissä näytöissä, jotka pelkästään muodostavat ammattitaidon toteamisen.

Näyttötutkinnon suorittaminen mahdollistaa ammattitaidon saavuttamisen ja kehittämisen eri tavoin ja joustavasti suorittajan elämäntilanteen huomioiden. Se lisää kilpailukykyä työmarkkinoilla ja parantaa työmahdollisuuksia. Se tuo esille kehittymismahdollisuudet työssä ja mahdollistaa uusia työtehtäviä työpaikassa osaamisen laajentuessa tai syventyessä. Tutkinto tarjoaa mahdollisuuden ammattitaidon tason arviointiin ja mahdollistaa että työssä hankitusta ammattitaidosta saa virallisen todistuksen.

Lisäksi näyttötutkinnon suorittaminen tarjoaa tietoa jatko-opintojen mahdollisuudesta ja lisää suorittajan opiskelumotivaatiota. Se voi mahdollistaa useilla aloilla palkankorotuksen tai edesauttaa oman yrityksen perustamista ja on joillakin aloilla yrityksen perustamisluvan ehtona. Tavoitteena on kohottaa suorittajan itseluottamusta ja tarjota hänelle monipuoliset oppimisympäristökokemukset.

(www.nayttotutkinnot.fi)

4.2 Ammattiosaamisen näytöt

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelu on alkanut Suomessa ESR-rahoitteisten projektien kautta, joita ovat olleet:

- näyttöpilottiprojekti
- näyttöaineistoprojekti

-hyvien näyttökäytäntöjen levittämisprojekti.

Näistä projekteista saatujen kokeiluiden ja kokemusten kautta on muotoutunut hahmotelma, että ammatilliseen peruskoulutuksen 52 perustutkinnon opetussuunnitelmaperusteiseen koulutukseen liitetään nyt ammattiosaamisen näytöt, jotka toteutetaan koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyönä. Säädosmuutokset on tehty ja ammattiosaamisen näytöt otetaan käyttöön kaikilla aloilla viimeistään 1.8.2006 alkavassa koulutuksessa. Opetussuunnitelman perusteiden muutoksista on päätetty, ammattiosaamisen näyttöaineistot valmistuvat vähitellen ja toimeenpanoon liittyvät tukitoimet ovat meneillään. (www.oph.fi)

Erona näyttötutkintoihin ammattiosaamisen näytöissä on huomioitu nuori opiskelija, jonka ammatti-identiteetti ei ehkä vielä ole täysin hahmottunut ja häntä opastetaan ja ohjataan näytössä enemmän. Arviointi perustuu näyttöjen lisäksi koulussa suoritettuun opiskeluun ja siellä menestymiseen. Opettaja osallistuu arviointiin työpaikkaohjaajan kanssa.

Oppilaitosten hyvillä ja monipuolisilla työelämäyhteyksillä on tutkimusten mukaan positiivisia yhteyksiä opiskelijoiden opiskeluun ja oppilaitosten tuloksiin. Opiskelijoiden työssäoppiminen parantaa työhön sijoittumista, samoin kuin oppilaitoksen hyvät työelämäyhteydet parantavat ammatillista osaamista. (Räisänen-Frisk, 2002)

Näytöt tulevat vahvistamaan työssäoppimisen vaikuttavuutta ja opiskelijan työkokonaisuuksien hallinnan tunnistamista ja selkeyttämistä. Tarkoituksena on motivoida kaikki osapuolet tehokkaaseen työskentelyyn oppimisen varmistamiseksi. Oppilaitokset saadaan lähentymään työelämän kanssa ja sitä kautta myös opiskelijat saavat parempaa koulutusta. Nuorten ammattiosaamisen näytöt tulevat osaksi opiskelua ja arviointia, mutta perinteiset koulussa suoritettavat opinnot ja arviointi osittain säilyy, eivätkä näytöt saa nostaa tutkintojen suorituspainetta tai -tasoa.

Pentti Väisäsen tutkimus "Työssäoppiminen ammatillisissa perusopinnoissa" antaa tulokseksi, että myös opiskelijat haluavat oppia työssäoppimispaikoilla. Opiskelijat olivat motivoituneempia työpaikoilla kuin oppilaitoksessa ja oppivat enemmän. He myös opiskelevat mieluummin työpaikoilla kuin oppilaitoksissa, koska itse työn tekeminen aidoissa tilanteissa opetti parhaiten. Työssäoppimisen aikana luottamus omaan oppimiskykyyn ja tulevaisuuteen kasvoi, työn suunnittelu- ja kehittämisvalmiudet (innovatiiviset kvalifikaatiot) ja työelämän sosiaaliset taidot paranivat. Tutkimuksen mukaan opiskelijat olivat pääosin tyytyväisiä työtehtävien haasteellisuuteen ja samaansa tukeen työpaikoilla. (Väisänen, 2003)

5. Säädökset liittyen nuorten ammattiosaamisen näyttöihin

Ennen suunnittelutyön aloittamista tutustuin lakiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttumisesta L601/2005 ja valtioneuvoston asetukseen ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta A603/2005 joista poimin tärkeimmät pääkohdat tarkempaan pohdintaan:

Opiskelijan osaamista on siis arvioitava muun arvioinnin ohella ammattiosaamisen näytöillä ja koulutuksen järjestäjät laativat opetussuunnitelmaansa opiskelijan arvioinnin suunnitelman, johon sisältyy toimielimen hyväksymä suunnitelma ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista. Kaikki opetussuunnitelman mukaiset opintokokonaisuudet arvioidaan ja kaikkien ammatillisten opintojen opintokokonaisuuksien keskeinen osaaminen tulee osoittaa ammattiosaamisen näytöillä työelämän toimintakokonaisuuksina eli tekemällä käytännön työtehtäviä. Opiskelijan arvioinnin tulee olla laadullista eli opiskelijan osaamista on verrattava opintokokonaisuuksien tavoitteisiin ja niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin. Arvioinnin on perustuttava opiskelijan itsearviointiin ja arviointikeskusteluun. Opintojaksojen arvioinnilla tulee tukea opiskelijaa opintokokonaisuuksien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan oppilaitosten ja työpaikkojen yhteistyönä opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Toteuttamisessa voi hyödyntää tutkintokohtaisia kansallisia ammattiosaamisen näyttöaineistoja. Näyttö voidaan antaa yhdestä tai useammasta opintokokonaisuudesta kerrallaan tai osasta opintokokonaisuutta. Näytöt ajoitetaan koko koulutuksen ajalle niin, että opiskelijalla on ollut mahdollisuus oppia näytöissä arvioitava osaaminen ennen osaamisen näyttämistä. Opiskelijalla on myös mahdollisuus parantaa suoritustaan näytöistä sadun palautteen perusteella. Toimielimen hyväksymään toteuttamis- ja arviointisuunnitelmaan tulee sisältyä periaatteet työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen yhteensovittamisesta. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus suorittaa näyttöjä myös ulkomailla, ja siitä on sovittava etukäteen.

Ammattiosaamisen näytöillä on ratkaiseva merkitys siten, että ne on suoritettava hyväksytysti, jotta opintokokonaisuudesta voidaan antaa arvosana päättötodistukseen. Näyttötodistukseen annettavasta ammattiosaamisen näytön arvosanasta tulee opettajien ja työelämän edustajien pääsääntöisesti päättää yhdessä.

6. Näyttöjen organisointi ja toimielin

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelua ja toteuttamista varten koulutuksen järjestäjän tulee asettaa toimielin tai useampia toimielimiä. Toimielimet voivat olla koulutuksen järjestäjäkohtaisia tai

useamman koulutuksen järjestäjän yhteisiä. Ne voivat olla alojen yhteisiä, alakohtaisia tai koulutusohjelmakohtaisia. Koulutuksen järjestäjä päättää, mikä on tiivistyvän työelämäyhteistyön ja ammatillisen koulutuksen laadunhallinnan kannalta toimivin ja tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. (www.oph.fi)

Toimielimen tehtävät on määritelty laissa 601/2005 § 25a. Lain mukaan toimielin

- hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista
- valvoo näyttötoimintaa (ja ammattiosaamisen näyttöjen periaatteiden toteutumista)
- päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista
- käsittelee opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

Koulutuksen järjestäjä päättää tarkemmin toimielimen muista tehtävistä, toimintatavoista ja päätöksenteosta sekä toimielimen jäsenille maksettavista palkkioista.

Opiskelijan arvioinnin oikaisua koskevat säädökset ovat muuttuneet siten, että rehtorilta, opettajalta tai muulta arvioinnin suorittaneelta henkilöltä voidaan arvioinnin oikaisua pyytää myös suullisesti. Heidän arviointiinsa tyytymätön opiskelija voi pyytää arvioinnin oikaisua toimielimeltä eikä lääninhallitukselta kuten aikaisemmin. Tämä menettely koskee kaikkea opiskelijan arviointia eikä vain ammattiosaamisen näyttöjä. Arvioinnin oikaisupyynnöt on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä kun opiskelija on saanut tiedon arvioinnista. Nämä muutokset merkitsevät sitä, että koulutuksen järjestäjän on tarkistettava opiskelijan arvioinnin tiedottamiseen ja oikaisuun liittyvät menettelytavat. (www.oph.fi)

Oppilaitoksessamme on yhteinen toimielin koko luonnonvara-alalle. Edustettuina on koulutuksen järjestäjä, opettajat, opiskelijat sekä asianomaisten alojen työ- ja elinkeinoelämä.

7. Opettaja, opetussuunnitelma ja näytöt

Opettajia on alettu kouluttamaan, jotta he osaisivat suunnitella, kehittää ja toteuttaa ammattiosaamisen näyttöjä, opetussuunnitelmia ja työssäoppimista koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. Opettaja valmistelee näyttöihin liittyvät sopimukset ja työpaikkakohtaiset suunnitelmat yhdessä työssäoppimispaikan kanssa. Sopimuksia valmistellessaan hän varmistuu, että näyttöpaikat ja -ympäristöt ovat laadukkaat. Lisäksi opettaja tiedottaa muille opettajille ja työelämän edustajille niistä tehtävistä ja velvollisuuksista, joita näyttötoimintaan osallistuminen tuo tullessaan.

Opetussuunnitelmien kehittäminen työelämälähtöisemmäksi tulisi tapahtua yhteistyössä työelämän edustajien kanssa. Opettaja suunnittelee näytöt niin, että ne motivoivat opiskelijaa, tukevat oppimista ja sopivat työpaikkojen olosuhteisiin ja aikatauluihin. Opettaja on myös ohjaavassa ja arvioivassa roolissa, yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa kun opiskelija suorittaa näyttöjä. Lopullisen arvioinnin päättää opettaja, koska virkavastuun nojalla on siihen velvollinen.

Näyttöjen valmistelu tarjoaa opettajalle hyvän mahdollisuuden pohdita oman alansa kansallista opetussuunnitelmaa ja peilata käsityksiään koulunsa opetussuunnitelmaan. Väistämättä tulee mieleen ajatus, että seuraava suuri muutostyö kohdistuukin itse opetussuunnitelmien uudistamiseen. Nythän lisäämme siihen vain palasen uutta. Näytöt ajavat opetussuunnitelmia selkeämmiksi, laajemmiksi kokonaisuuksiksi, jolloin päästään helpommin varmistumaan kokonaisuuksien ymmärtämisestä sirpaletiedon sijaan.

Opettajan on osattava vähentää muuta työtä ja arviointia, jotta resursseja jää näyttöjen arviointiin ja toteutukseen. Näyttösuunnittelussa keskeinen osaaminen opintokokonaisuudesta näytetään, ja mahdolliset osat joita ei voi näyttää jäävät perinteiseen kouluarviointiin. Näytön arviointiin osallistuvalla opettajalla on oltava kelpoisuus toimia ammatillisten opintojen opettajana.

Pidän itse tärkeänä että opiskelijalla on oikea asenne ammattiin valitsemallaan alalla, että hän työssäoppiessaan myös kykenisi antamaan työpaikalle taloudellista hyötyä ja pärjäisi työyhteisön jäsenenä sosiaalisesti. Jos nämä kohdat täyttyvät, olen osaltani onnistunut opetustehtävässäni. Pyrkimyksenä on työllistyminen.

8. Keskeinen osaaminen näyttöjen arvioinnissa

Osaaminen on jäsennetty kansallisen näyttöaineiston arviointiohjeiden mukaisesti seuraavasti:

1. Työtehtävän hallinta
2. Työprosessin hallinta
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta
4. Työturvallisuuden hallinta
5. Ydinosaaminen
6. Yhteiset painotukset.

Ammatillisessa koulutuksessa on kaikille aloille yhteisiä painotuksia. Koulutuksen tulee antaa opiskelijalle valmiuksia seuraaviin kokonaisuuksiin:

- kansainvälisyyteen
- kestävän kehityksen edistämiseen

- teknologian ja tietotekniikan hyödyntämiseen
- yrittäjyyteen
- laadukkaaseen asiakaslähtöiseen toimintaan
- kuluttajaosaamiseen
- työsuojelusta ja terveydestä huolehtimiseen.

Eri näyttökokonaisuuksia tehdessämme otimme ”punaiseksi langaksi” valtakunnallisen opetussuunnitelman määritelmät kunkin opintokokonaisuuden keskeisestä osaamisesta, huomioiden niissä yhteiset painotukset. Keskeinen osaaminen kuvattiin näyttösuunnitelmissa tekemisenä ja työprosesseina jolloin siitä tuli konkreettisempi kuin kokonaisuuden kuvaus opetussuunnitelman perusteissa.

Hevostalouden keskeinen osaaminen ratsastuksenohjaajille on kuvattu opetussuunnitelmassa seuraavasti:

- hevosten käsittely, hoito ja ruokinta sekä talliympäristöstä huolehtiminen
- hevostalouden tuotantomuotojen arviointi ja kannattava toiminta
- hevoskasvatuksen ja –urheilun tehtävissä toimiminen
- ratsastus, ratsastuksen opettaminen ja tallin ja ratsastuskoulun toiminnasta vastaaminen (Maatalousalan perustutkinto, 2001)

Halusimme näytöistä myös riittävän pitkäkestoisia ja monipuolisia ettei näytöistä tulisi itsetarkoitus, jota varten koko työssäoppimajakso harjoiteltaisiin vain jotain tiettyä työtä. Kokonaisuuksien hallinta normaaleissa ratsastuskoulutoiminnan töissä otettiin tavoitteeksi myös ratsastuksen ohjaamisen näytössä.

9. Näyttöjen laadullinen arviointi

Kvalitatiivisissa eli laadullisissa arviointimenetelmissä arvioidaan oppimisen laatua, opiskelijan laajoja valmiuksia ja prosessien hallintaa sekä oman toiminnan arviointitaitoja. Oikeita vastauksia voi olla useita, mikä aiheuttaa yleensä sen, ettei arviointia voida automatisoida. (Koppinen ym. 1999) antaa esimerkkejä laadullisista arviointimenetelmistä näin: Avoimet kysymykset, esseet, oppimispäiväkirjat, raportit, tiivistelmät, portfoliot, posterit, keskustelut jne.

Ammattiosaamisen näyttöjen laadullinen arviointi liittyy työn laadun arviointiin. Kriteerit joilla määritellään osaamisen tasoa ovat luotettavuuden edellytys. Kriteereillä halutaan myös suunnata toimintaa ja oppimista oikeaan suuntaan ja olla päätöksenteon tukena arvioinnissa. Ammattiosaamisen näyttöjen tavoitteena on yhtenäistää ja parantaa ammatillisen koulutuksen laatua. Järjestelmään on sisäänrakennettu erilaisia laadunvarmistusmenetelmiä. Tällöin näytöin todetut oppimistulokset ovat kansallisesti vertailukelpoisia.

Koulutuksen laatua varmistetaan kansallisen yhtenäisen arvioinnin avulla. Keskeinen ydinosaaminen on määritelty samoin kuin yhteiset painotukset. Kansallinen yhtenäinen näyttöaineisto varmistaa myös laatua samoin kuin tarkoin määritellyt oppimis- ja osaamistavoitteet jotka on ajateltu työelämälähtöisesti.

Valmis näytön arviointilomake auttaa arvioinnin toteuttamisessa ja varmistaa samanlaisten arviointikäytänteiden soveltamisen kaikissa työssäoppimispaikoissa. Opiskelijan henkilökohtainen opetussuunnitelma tulee kuitenkin pitää mielessä arvioinnissa ja mahdolliset ammatillisen erityisopetuksen piirissä opiskelevat huomioidaan erikseen.

Kun arviointi ajatellaan osana opetus-/oppimisprosessia työssäoppimispaikalla, tulee selkeästi määrittää työssäoppimisen sisältö ja oppimis- tai osaamistavoite. Tähän valmiit arviointiperusteet tasolla tyydyttävä-hyvä-kiitettävä antavat kriteerit.

Näyttöjen arviointi on opiskelijan ammatillisen kasvun kyseisen vaiheen oppimistuloksen (produkti) arviointia ja toteamista. Oppilaitoksessa tai työssä tapahtuvaa oppimisprosessin arviointia (prosessi) ennen näyttöä ei saa sekoittaa näyttöarviointiin. (Lea Soinen, AOKK 2006) Käytännössä sekä työpaikkaohjaajien omat arviointikokemukset että opettajan oppilaantuntemus saattavat vaikeuttaa näyttöarviointia, jolloin helposti vertaa oppimisprosessia tulokseen. Riittävä koulutus kaikille osapuolille pitää varmistaa tästäkin syystä.

Ratsastuksenohjaajan on kyettävä vastaamaan tallin ja ratsastuskoulun toiminnasta. Tämä on mielestäni melko rankka vaatimus kun oikeastaan voidaan puhutaan ratsastuskouluyrityksen toimitusjohtajan tehtävistä. Kyseessä on perustutkintotaso. Löysin kuitenkin opetussuunnitelman perusteista tasolla tyydyttävä seuraavan lauseen:

-opiskelijan on osattava suunnitella ja toteuttaa ratsastuskoulun opetusta ja muuta toimintaa ratsastuksenopettajan valvonnassa.

Oppilaiden nuori ikä ja mahdollinen "kypsymättömyys" on siis onneksi huomioitu ja voi vain toivoa että kokemattomimmat ohjaajat hakeutuvat töihin sellaisille ratsastuskouluille, joissa on toinen kokenempi opettaja.

10. Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijan itsearvioinnin ottaminen mukaan ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin on hyvin tervetullut näkökulma. Tarkoituksena on itseymmärryksen kasvattaminen ja sitä kautta oman toiminnan ohjaaminen suuntaan, joka antaa hyvät työllistymismahdollisuudet koulutuksen jälkeen. Vaikka minulla on vielä lyhyt kokemus työssä-

oppimisesta olen nähnyt jo monta onnistunutta yhtälöä, kun opiskelijalle on tarjottu töitä työssäoppimispaikasta hänen koulutuksen aikana näyttämänsä osaamisen perusteella.

Itsearviointi on luonteeltaan reflektiivistä ja rajoittamattoman monipuolista. Itsearviointiin lähtökohtana on, että yksilö itse päättää mitä, miten ja milloin arvioidaan. Yksilö tai ryhmä voi arvioida omaa toimintaansa, tavoitteitaan, toimintaedellytyksiään tai toiminnan tuloksia. Arviointiprosessi voi koskea esim. toimintaympäristöä, opetusta tai oppimista. Itsearviointi on nimenomaan tietoisuutta syventävää arviointia, jossa yksilö on omaa tai yhteisönsä toimintaa arvioiva subjekti. (Koli & Silander, 2002)

Harri Keurulainen on mielestäni tiivistänyt osuvasti nykyaikaisen arvioinnin käsitteen:

- Arvioinnin tulee olla osa oppimisprosessia ja sen tulee sellaisenaan tarjota mahdollisuus oppimiseen
 - Arvioinnin tulee pääsääntöisesti tapahtua arvioitavan toiminnan kannalta aidoissa olosuhteissa
 - Arvioinnin tulee perustua yhteistyöhön ja kaikilla asianosaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua arviointiin
 - Arviointiin osallistuvien tulee olla tietoisia arviointikriteereistä
 - Arvioinnin tulee tukea ja edistää kykyä itsearviointiin
- (Harri Keurulainen JAMK/AOKK 1998)

Riittävien resurssien mahdollistaminen opettajille näyttötilanteissa antaa opiskelijallekin mahdollisuuden arviointikeskusteluun riittävässä määrin. Opiskelijan näytön työsuunnitelma on myös osa arviointivälinekokonaisuutta.

11. Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov –näyttö

Ratsastuksen ohjaaminen –opintokokonaisuuden keskeinen sisältö on kansallisessa opetussuunnitelmassa määritelty seuraavasti:

- a) ratsastus
 - b) ratsastuksen opettaminen
 - c) tallin ja ratsastuskoulun toiminnasta vastaaminen
- (Maatalousalan perustutkinto, 2001)

a) Opiskelijat hiovat omaa ratsastustaitoaan oppilaitoksen koulutetuilla osaavilla hevosilla koko koulutuksen ajan. Tämän oppimisen siirtäminen työssäoppimisjaksoille ei olisi järkevää eikä mahdollista. Ratsastuskoulut harjoittavat maksullista opetustoimintaa hyvin monenlaisilla toimintaperiaatteilla. Hyvän perusratsastustaidon oppimiseen tarvitaan kaikille yhtäläiset oppilaitoksen resurssit. Työssäoppimisjaksoilla opiskelijat ratsastavat yritysten opetushevosia koulutusmielessä sopeuttaen niitä opetustyöhön ja parantamalla niiden

ratsastettavuutta yritysten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Tästä peruste, että "Opetushevosen ratsuttaminen 1 ov" on siirretty työssäoppimisen yhteyteen arvioitavaksi.

b) Opiskelijat harjoittelevat ratsastuksen opettamista koko koulutuksen ajan. Ensin he ovat toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden opetusharjoituksissa ratsastavina oppilaina, opiskelevat oppimisen ja ohjaamisen perusteet, sitten he alkavat opettaa itse ohjautti. Työssäoppimispaikoissa he pääsevät "oikeiden asiakkaiden palveluun" työpaikkaohjaajan avustuksella. Oppilaitoksessa pelkästään toteutettuna opettaminen ei vastaa työelämälähtöisyyttä, mutta on tarpeellinen alkuvaiheessa jotta opiskelijat rohkaistuvat käyttämään ääntään ja jakamaan osaamistaan.

c) Ratsastuskoulutoiminta sisältää ratsastuskouluyrityksen toiminnan suunnittelua, markkinointia ja taloudenhoitoa. Näihin aineisiin liittyen opiskelijat työstävät mm. viikko-, kausi- ja vuosisuunnitelmat ratsastuskouluun. Kun teoreettinen viitekehys on muodostunut, työssäoppimisjaksoilla he pääsevät peilaamaan oppimaansa käytännön yritysten toimintamalleihin.

RATSASTUSKOULUTOIMINTA 11 OV	RATSASTUS 10 ov	RATSASTUKSEN OHJAAMINEN 7 ov
Ratsun varusteet ja huolto 1 ov Tallityöt ja ratsuhevosen hoito 2 ov Tapaohjeisto ja kerhotoimin- ta 1 ov Ratsastuskoulu yrityksenä 1 ov ATK-ruokinta HOPTI-ohj. 1 ov	Ratsastuksen teoria 2 ov Esteratsastus 3 ov Kouluratsastus 3 ov Muut ratsas- tuksen lajit 1 ov	Oppimisen ja opettamisen pe- rusteet 2 ov Käytännön ope- tusharjoitukset 2 ov
Rats.koulutoiminta TO 3 ov Ratsun varusteet ja huolto TO 1 ov	Opetushevosen ratsuttaminen TO 1 ov	Opetusharjoittelu TO 3 ov
	opinnäytetyö 2 ov	

Kaavio 1 : Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov

Oppilaitoksessamme oli jo valmis toimiva käytäntö työssäoppimispaikoissa (lyh. TO) tapahtuvaan arviointiin. Ratsastuksenohjaajaopiskelijat ovat pitäneet ratsastustunteja ”opinnäytteenä” 1-2 kpl viimeisen työssäoppimisjakson aikana viimeisenä opiskeluvuotena. Ratsastuksenopettaja on työpaikkaohjaajan kanssa arvioinut opiskelijan valmiudet ratsastuksen ohjaamisessa. Myös opiskelijan itsearviointi ja asiakkaiden palaute on otettu arvioinnissa huomioon.

Tämän toimivan käytännön ympärille lähdettiin rakentamaan laajempaa kokonaisuutta, joka vielä syventäisi arviointia ja kaikki kolme keskeistä sisältöä saataisiin luontevasti yhteen.

Näyttöön yhdistettiin:

Opetushevosen ratsuttaminen 1 ov (keskeinen sisältö ratsastus)
Opetusharjoittelu 2 ov (keskeinen sisältö ratsastuksen opettaminen)

Ratsastuskoulutoiminta 2 ov ja Ratsun varusteet ja huolto 1 ov (keskeinen sisältö tallin ja ratsastuskoulun toiminnasta vastaaminen) yht. 6 ov arvioidaan näytöllä.

Tämä on kolmannen vuoden 3. jakson työssäoppimisen kesto. Jätimme kolmannen vuoden keväälle vielä yhden jakson työssäoppimista ilman näyttöä. Tämän ajateltiin mahdollistavan ulkomaille työssäoppimaan lähdön koulutuksen loppuhuipentumana huhti-toukokuussa kun kaikki muu on jo tehty. Tällä varmistettiin myös jousto/uusintamahdollisuus jos alkuperäinen näyttöajan kohta ei toteudu jonkun opiskelijan osalta.

Tämä vaati koulun opetussuunnitelmaan tarkennuksen ratsastuskoulutoiminnan osalta, koska siitä osiosta vain ”ratsun varusteet ja huolto 1 ov” oli merkitty tapahtuvaksi työssäoppimisen yhteydessä. Keskeinen työssäoppimisen yhteyteen siirrettävä osa-alue siis löytyi lisää ja opetussuunnitelmaa saatiin taas tarkemmaksi ja työelämälähtöisemmäksi.

Näytön kuvaus olikin sitten helppo johtaa näistä osioista. Hyvän pohjan arviointiperusteille antoi ammatillisen koulutuksen kaikille yhteiset painotukset. (katso kohta 8 keskeinen osaaminen) Näytösuunnitelmasta on liitteenä käsitekartta. (LIITE 1)

Ammatillinen koulutus on melko tarkkaan määrättyä toimintaa. Se tuli esiin kun arviointiperusteita tyydyttävä-hyvä-kiitettävä alettiin pohtia. Kaikkiin kohtiin oli lähes valmiit sanamuodot kansallisessa näyttöaineistossa. Tällä varmistetaan tutkintojen vastaavuus ja samanarvoisuus. Muutimme kyllä joitakin kohtia huomioimaan paremmin laajempia työkokonaisuuksiamme. Tähän opettajilla on mahdollisuus koulukohtaisesti. Ratsastuksen ohjaamisen näyttösuunnitelma. (LIITE 2)

12. Loppupäätelmät ammattiosaamisen näytöistä

Ammattiosaamisen näyttöjen liittäminen opetussuunnitelmaan on ollut haastava projekti koska tietoa näytöistä päivittyy sähköisesti koko ajan. On ollut mielenkiintoista seurata näyttöaineiston "tietä kohti käytäntöä" juuri tässä alkuvaiheessa.

Työ ei ole valmis sillä seuraavaksi toimitellaan toteuttamis- ja arviointisuunnitelmat sekä päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Koulumme on ottanut ensimmäisen askeleen työstäessään näyttösuunnitelmat. Opetussuunnitelmiin tehdään asian vaatimat lisäykset ja muutokset, työpaikkojen kanssa tarkistetaan työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä koskevat sopimukset ja opiskelijoille suunnitellaan tarvittavat tukitoimet. Tarvitaan tiedotussuunnitelma myös ammattiosaamisen näyttöjen käyttöönotosta opiskelijoille ja työelämän edustajille. Onneksi kansallinen tiedotus on näissäkin apunamme.

Kansallisista näyttöaineistoista ja Päijänne Instituutin ESR-koulutuksesta oli paljon hyötyä tätä työtä tehdessä. Opettajat koulutettiin tehokkaasti ja nopeasti tähän kokonaisuuteen. Olen ollut tyytyväinen tiedon määrästä mitä sähköisesti on julkaistu eri lähteissä. Koulutuspäällikkömme oli myös hyvin tehokas ja aiheeseen perehtynyt tätä asiaa aloittaessamme.

Opin tätä prosessia tehdessäni paljon lisää ammatillisesta koulutuksesta, työssäoppimisesta ja opetussuunnitelmasta. Kävin läpi koko perustan omalle opetukselleni ja olen nyt paljon varmempi ja ymmärrän laajempia kokonaisuuksia. Oli antoisaa pohtia yhteisöllisesti näyttöjen strategioita ja tutustua tarkemmin toisten opettajienkin opetussisältöihin.

Yhteisöllinen oppiminen ja itseohjautuvuus ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa. Yhteisöllisyys tukee yksilön itseohjautuvuuden kehittymistä ja itseohjautuvuuden vahvistuminen edesauttaa yksilöä toimimaan ja oppimaan yhdessä muiden kanssa. (www.tutkiva.edu.hel.fi/yhteiso.html) Yhteisöllisen oppimiskulttuurin syntyminen opettajien kesken on pitkäjänteisen työn tulos. Se vaatii alussa yhteisten sääntöjen sopimista, vuorovaikutus-, yhteistyö- ja opiskelutaitojen kehittämistä ja harjoittelua ja positiivisen, oppimiseen kannustavan ilmapiirin luomista. Tähän prosessiin pyrin vaikuttamaan näyttösuunnittelun eri vaiheissa ja uskon että opettajatiimistämme tuli vahvempi ja yhtenäisempi.

Opetussuunnitelmaa tarkkaan tutkiessa tuli mieleen joitakin kohtia, jotka eivät mielestäni vastaa tutkintotasoa ja joiden tarkastaminen on seuraava tulevaisuuden haasteeni.

Toivon että ammattiosaamisen näytöt toteutuvat suunnitellusti (tai vielä paremmin!). Riittävien resurssien takaaminen opettajille on ensiarvoisen tärkeää jotta haluttua työelämäyhteistyötä päästään työssäoppimispaikoille kehittämään ja ylläpitämään ja kaikki opiskelijat saadaan arvioitua.

Haastavaa on myös kouluttaa työpaikkaohjaajat arviointiin, jonka pitäisi perustua selkeisiin kriteereihin, mutta kuinka kukin ne käsittelee ja onko arviointi tasapuolista kaikille? Tämä ongelma on kaikessa arvioinnissa jatkuvasti pohdittava kysymys. Kun näyttö- ja päästään käytännössä toteuttamaan tulee myös suunnitella miten niistä saatu palaute hyödynnetään koulutuksen kehittämisessä ja laadunvarmistuksessa tulevaisuudessa. Vasta sitten varmistumme koulutuksen kehittymisestä työelämälähtöisempään suuntaan, joka alun perin oli tarkoitus. Nyt näytetään!

LÄHTEET

- Antikainen, A. 1992 Kasvatus, koulutus ja yhteiskunta. WSOY. Juva
- Engeström, Y. 1995 Kehittävä työntutkimus, perusteita, tuloksia ja haasteita. Hallinnon kehittämiskeskus. Helsinki
- Euroopan sosiaalirahasto työministeriön alainen kehitysyksikkö (ESR) Viitattu 10.3.2006 www.esr.fi
- Helakorpi, S. 2001 Innovatiivinen tiimi- ja verkostokoulu. Tammi
- Keurulainen, H. 1998 JAMK/AOKK monisteet oppimisen ohjauksen koulutuspäiviltä 6-7.4.2006
- Koli, H. & Silander, P. 2002 Oppimisprosessin suunnittelu ja ohjaus
- Koppinen, M-L., Korpinen, E. & Pollari, J. 1999 Arviointi oppimisen tukena. WSOY. Juva
- Näytön paikka –projektin sivusto Viitattu 10.3.2006 www.nayttotutkinnot.fi
- Opetushallitus Maatalousalan perustutkinto 2001
- Opetushallitus nettisivut Viitattu 10.3.2006 www.oph.fi
- Opetushallituksen julkaisuja Viitattu 10.3.2006 www.edu.fi

Opas ammattiosaamisen näytöistä 2006 Viitattu 10.3.2006
www.edu.fi/julkaisut/nayttoopas.pdf

Räisänen, A. & Frisk, T. 2002 Ammatillisen koulutuksen tila Viitattu 10.3.2006 www.edu.fi/julkaisukaappi

Soininen, L. 2006 AOKK monisteet näytöt ammatillisessa koulutuksessa koulutuspäiviltä 8-9.3.2006

Vehviläinen, J. 2004 Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutukset ammatillisen koulutuksen laatuun Viitattu 10.3.2006
www.edu.fi/julkaisukaappi

Väisänen, P. 2003 Työssäoppiminen ammatillisissa perusopinnoissa. Ammatillinen osaaminen, työelämän kvalifikaatiot ja itseohjautuvuus opiskelijoiden itsensä arvioimina. Kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 83. Joensuu: Joensuun Yliopistopaino.

Yhteisöllinen oppiminen Viitattu 20.5.2006
www.tutkiva.edu.hel.fi/yhteiso.html

LIITTEET 1 JA 2

LIITE 1

Ylä-Savon Ammattiopisto

NÄYTTÖSUUNNITELMA

Ratsastuksenohjaajakoulutus

1.Opiskeluvuosi Jaksot	2.Opiskeluvuosi Jaksot	3.Opiskeluvuosi Jaksot
I II III IV V VI kesätyöjakso	I II III IV V VI	I II III IV V VI

Näyttö 1

Näyttö 2

Näyttö 3

Näyttö 1 Yrittäminen maaseutuympäristössä

Näyttö 2 Hevostalous

Näyttö 3 Ratsastuksen ohjaaminen

NÄYTTÖ 3(6 ov); Ratsastuksen ohjaaminen 30 ov

1. Ohjeet

1.1. Koulutuksen järjestäjä/oppilaitos

Koulutuksen järjestäjä (YSAO) varmistaa, että näyttöympäristö ja näytön toteutus vastaavat tutkintotasoa ja opiskelijan opetussuunnitelman mukaista opintovaihetta. Näyttö tapahtuu työssäoppimisnäyttönä oppilaan viimeisenä opiskeluvuotena. Opiskelija on työssäoppimisjaksolla 6 viikkoa samassa työssäoppimispaikassa. Opiskelija antaa viikon pituisen näytön työssäoppimisjakson loppuvaiheessa, jolloin ao. työssäoppimispaikan toimintatavat, hevoset ja varusteet ovat tulleet tutuiksi ja opiskelija on voinut suorittaa näyttötilaisuudessa tehtäviä työsuorituksia aikaisemmin.

1.2 Opettaja

Opettaja varmistaa että näyttötehtävät ovat opiskelijalle selkeitä ja hänellä on teoreettinen perusopetus annettu jo oppilaitoksessa ennen näyttöä kyseisistä opintokokonaisuuksista.

1.3 Opiskelija

Opiskelijan tulee näytön aikana eri tilanteissa hoitaa ja käsitellä hevosia, huoltaa varusteita, ohjata asiakkaita ratsastustunneilla ja ratsuttaa opetushevosia. Hänen tulee etukäteen paneutua kokonaisuuden hahmottamiseen ja näyttötehtävään liittyvän tiedon hallintaan. Saatuaan tarkan tiedon näyttöajankohdasta ja näytön työkokonaisuudesta **hän laatii suunnitelman näyttöä varten yhdessä työpaikkaohjaajan ja opettajan kanssa.**

1.4 Työpaikkaohjaaja

Työpaikkaohjaaja opastaa opiskelijan ratsastuskoulun toimintaan. Hänen tulee olla koulutuksen saanut ratsastuksenohjaaja tai –opettaja.

2. Näytön kuvaus

Opintokokonaisuuden näytössä arvioitavia keskeisiä sisältöjä ovat:

- ratsastus
- ratsastuksen opettaminen
- tallin ja ratsastuskoulun toiminnasta vastaaminen

Näytössä opiskelija tekee normaaleja ratsastuskoulutoimintaan liittyviä töitä.

3. Näyttöympäristön kuvaus

Näyttöpaikka: Työssäoppimispaikka, joka on Suomen Ratsastajainliiton hyväksymä ratsastuskoulu joka harjoittaa säännöllistä toimintaa

Välineet ja eläimet: Opiskelija käyttää ratsastuskoulun normaaleja välineitä ja kalustoa. Opetushevosia opetusnäyttötilanteessa tulee olla väh. 3 kpl.

Työyhteisö: Näyttö toteutetaan yksilösuorituksena/pari/ryhmätöinä tilanteiden mukaan ratsastuskoulussa työssäoppimispaikalla.

4. Näytön arviointi

Arviointi kohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
<p>Työtehtävän hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> ratsastus ratsastuksen opettaminen ratsastuskoulutoiminta 	<p>Opiskelija hallitsee ryhmän turvallisuuden ratsastustunneilla. Opiskelija ohjattuna opettaa ratsastusta asiakkaille. Opiskelija tekee ratsastuskoulun toimintaan liittyviä tehtäviä tyydyttävästi.</p>	<p>Opiskelija suoriutuu näytön työtehtävistä pääsääntöisesti itsenäisesti ja hän tarvitsee neuvoa ja ohjausta vain osassa työtehtäviä. Opiskelija huomioi turvallisuuden hyvin ratsastustunneilla.</p>	<p>Opiskelija toteuttaa itsenäisesti hevosten ja tallin hoitoon liittyviä työtehtäviä. Opiskelija on hyvänä esimerkkinä oppilailleen ratsastajana, opettajana ja hallitsee joustavasti opetusmenetelmät ja turvallisen asiakaspalvelun.</p>
<p>Työprosessin hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> ratsastuskoulun toiminnan suunnittelu ja toteutus opetuksen toteuttaminen opetushevosen ratsutus 	<p>Opiskelija suunnittelee ohjattuna omat tehtävänsä ja ajankäyttönsä työtehtävissä. Hän tekee työtehtävänsä ja ratsuttaa opetushevosta turvallisesti. Työnsä arviointiin hän tarvitsee ohjausta. Osaa tehdä tuntisuunnitelman ratsastustunnille, joka on korjattuna toteuttamiskelpoinen.</p>	<p>Opiskelija suunnittelee sovitun työaikataulunsa talliin sisällyttäen siihen normaalit ratsastuskoulurutiinit, omat tehtävänsä sekä hevosten käyttöä ja muita mahdollisia toimenpiteitä. Hän työskentelee sujuvasti ja huolellisesti tallin hyviä käytäntöjä noudattaen ja taloudellisuuteen pyrkien. Osaa tehdä tuntisuunnitelman, joka on toteuttamiskelpoinen.</p>	<p>Opiskelija suunnittelee sovitun työaikataulunsa talliin sisällyttäen siihen normaalit ratsastuskoulurutiinit, omat tehtävänsä sekä hevosten käytösuunnittelun ja asiakaspalvelun. Hän työskentelee sujuvasti ja huolellisesti tallin hyviä käytäntöjä noudattaen ja taloudellisuuteen pyrkien. Osaa tehdä asiakaslähtöisen tuntisuunnitelman, joka on toteuttamiskelpoinen.</p>
<p>Työn perustana olevan tiedon hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> hevosen lajinnukaisen käyttäytymisen tuntemus ratsastuksen teoria opettamisen teoria ratsastuskoulutoiminta 	<p>Opiskelija käsittelee ja hoitaa hevosia ja varusteita turvallisesti ja tuntee ratsastuksen ja opettamisen teoriaperustaa. Opiskelijalla on motivaatiota oman työn kehittämiseen.</p>	<p>Opiskelija käsittelee hevosia turvallisesti ja tuntee hyvin ratsastuksen ja opettamisen teoriaperustaa, jota hyödyntää hyvin toiminnassaan. Toiminta on asiakaskeskeistä.</p>	<p>Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ratsastuskoulun toimintaa niin, että huomioi asiakaspalvelun, taloudellisuuden ja ympäristön. Hän pystyy nostamaan opetushevosten koulutustasoa ja kehittymään työssään itsearviointin kautta.</p>

Arviointikohteet	Tyydyttävä T1	Hyvä H3	Kiitettävä K5
Työturvallisuuden hallinta <ul style="list-style-type: none"> ratsastuskoulun turvallisuusohjeiden noudattaminen työergonomia 	<p>Opiskelija käsittelee hevosia turvallisesti ja osaa sovittaa varusteita.</p> <p>Ratsastuskoulutoiminnassa hän osaa ennaltaehkäistä onnettomuusriskejä.</p>	<p>Opiskelija käsittelee hevosia harkitusti sekä huomioi varustehuollon merkityksen.</p> <p>Ratsastuskoulutoiminnassa hän osaa hyvin huomioida turvallisuusriskejä.</p>	<p>Opiskelija pitää turvallisuuden lähtökohtana kaikessa toiminnassaan.</p> <p>Suunnittelussa, tuntien toteutuksessa ja omassa ratsastuksessa.</p> <p>Tarkastaa varusteet päivittäin ja poistaa vaaratekijät ratsastuskoulu ympäristöstä.</p>
Ydinosaaminen <ul style="list-style-type: none"> oppimistaidot ongelmanratkaisutaidot vuorovaikutus- ja viestintätaidot yhteistyötaidot 	<p>Opiskelija ei tunnista uuteen tilanteeseen liittyvää ongelmaa ilman ohjausta. Hänen vuorovaikutustaitonsa ovat tyydyttävät, ja hän on motivoitunut omaksuma uutta.</p>	<p>Opiskelija työskentelee ohjeistettuna hyvin ja luotettavasti, ja saa asiakkaat viihtymään ratsastuskoulussa.</p> <p>Kykenee työyhteisön kanssa yhteistyöhön ja kommunikoi hyvin.</p>	<p>Opiskelija valitsee eri vaihtoehdoista tilanteeseen parhaiten sopivan ja perustelee sen oikein. Hän tunnistaa uuteen tilanteeseen liittyvän ongelman ja soveltaa aiemmin oppimaansa niin, että työn lopputulos täyttää sille asetetut vaatimukset.</p> <p>Hän on keskusteleva, kuuntelee ja ottaa huomioon toisten mielipiteet.</p>
Yhteiset painotukset <ul style="list-style-type: none"> kestävän kehityksen edistäminen teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen yrittäjyys laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta 	<p>Opiskelija tarvitsee toimintaohjeet kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hän käyttää ohjattuna tietokonetta ja muuta teknologiaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä sekä seuraa hevosalan kehitystä kotimaassaan..</p>	<p>Opiskelijan toiminta ottaa huomioon kestävän kehityksen periaatteet, mutta hän tarvitsee ajoittain ohjausta. Hän käyttää tietokonetta ja muuta teknologiaa tottuneesti, mutta tiedon hankinnassa ja sovelluksissa tarvitsee jonkin verran ohjausta.</p> <p>Hän työskentelee sitoutuneesti ja aloitteellisesti ja työtä arvostaen. Hänellä on kyky vastaanottaa uutta tietoa</p>	<p>Opiskelijan toiminta kuormittaa mahdollisimman vähän ympäristöä. Hän käyttää tehokkaasti tietokonetta ja hakee itsenäisesti vaikutteita alan kansainvälisistä julkaisuista. Hän työskentelee sitoutuneesti, innostuneesti ja aloitteellisesti omaa työtään arvostaen.</p>

Opiskelija: _____

Näyttöpaikka ja -ajankohta: _____

Näytön kuvaus: _____

Arviointikohde	Arviointiasteikko					Perustelut	Yhteenveto		
	T 1	T 2	H 3	H 4	K 5		Opiskeli ja	Työnoh jaaja	Opett aja
Työtehtävän hallinta <ul style="list-style-type: none"> ratsastus ratsastuksen opettaminen ratsastuskoulutoiminta 									
Työprosessin hallinta <ul style="list-style-type: none"> ratsastuskoulun toiminnan suunnittelu ja toteutus opetuksen toteuttaminen opetushevosen ratsut 									
Työn perustana olevan tiedon hallinta <ul style="list-style-type: none"> hevosen lajinnukaisen käyttäytymisen tuntemus ratsastuksen teoria opettamisen teoria ratsastuskoulutoiminta 									
Työturvallisuuden hallinta <ul style="list-style-type: none"> ratsastuskoulun turvallisuusohjeiden noudattaminen työergonomia 									
Ydinosaaminen <ul style="list-style-type: none"> oppimistaidot ongelmanratkaisutaidot vuorovaikutus- ja viestintätaidot yhteistyötaidot 									
Yhteiset painotukset <ul style="list-style-type: none"> kestävän kehityksen edistäminen teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen yrittäjäyys laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta 									

Perustelut näytön täydentämiselle tai uusimiselle: _____

NÄYTÖN LOPULLINEN ARVIOINTI (T1 – K5)